

Den utvidede utenriks- og konstitusjonskomite
Møte tirsdag den 15. mars 1960 kl. 10

Møtet ble ledet av formannen, F i n n M o e .

Til stede var: Borten, Reidar Carlsen, Langhelle, Reinsnes, Finn Moe, Offerdal, Erling Petersen, Røiseland, Mellesmo, Henrik Svensen, Dahl, Hegna, Hønsvald, Paul Ingebretsen, Ingvaldsen, Vatnaland og Klippenvåg.

Formannen: Som avtalt i går, har jeg forsøkt å lage en del som kunne gå inn i innstillingen. Det gjelder da først og fremst på side 2 i innstillingen, hvor det nå står at «komiteen mener at man må legge like stor vekt på de politiske» osv. Jeg har beholdt det avsnittet, men jeg har føyet til en del ting på slutten. Jeg kan lese det hele i sammenheng:

«Komiteen mener at man må legge like stor vekt på de politiske som de økonomiske synspunkter når det gjelder et økonomisk samarbeid mellom De seks og De sju. En økonomisk splittelse i Europa kan ikke unngå å få alvorlige økonomiske og politiske følger. Komiteen vil derfor understreke de innledende bestemmelser i konvensjonsutkastet til EFTA hvor det heter at» – der har jeg tatt det følgende som direkte sitat i stedet for som tidligere en gjengivelse –

«medlemslandene er fast bestemt på å legge forholdene til rette for snarlig opprettelse av en multilateral sammenslutning for å fjerne handelsskranke og fremme nærmere økonomisk samarbeid mellom medlemmene av organisasjonene for europeisk økonomisk samarbeid, herunder medlemmene av det europeiske økonomiske fellesskap.»

Og så fortsetter det som før:

«Det statsrådsmøte som godtok konvensjonsteksten, fant det også nødvendig å understreke dette i en egen resolusjon. Resolusjonen som følger som vedlegg 4 til proposisjonen, sier til å begynne med at en gunstig økonomisk utvikling i Europa i etterkrigstiden for en stor del kan tilskrives det samarbeid som har funnet sted innenfor OEEC. Det pekes videre på at eksistensen av 2 grupperinger i Europa grunnlagt på forskjellige, men ikke uforenlige, prinsipper medfører risiko for at videre fremskritt i et mer omfattende samarbeid kan bli hemmet hvis man ikke når frem til en samarbeidsavtale. I denne forbindelse pekes det også på problemet om hjelp til de mindre utviklede land, som er en av de viktigste oppgaver i tiden fremover for de industrialiserte land. De 7 regjeringer erklærer i resolusjonen at det er deres bestemte hensikt å gjøre hva de kan for å unngå en ny splittelse i Europa og at de betrakter Frihandelsforbundet som et skritt til en avtale omfattende alle OEEC-land. Komiteen vil også understreke at for å lette en ordning mellom de 6 og de 7 er tollavtrappingen for Frihandelsforbundets vedkommende synkronisert med tollavtrappingen i Fellesmarkedet. Det samme gjelder opphevelsen av kvoter. Komiteen er klar over at det er mange

vansker i veien for en avtale mellom de 6 og de 7, og at utviklingen i de siste måneder ikke synes å ha brakt dette spørsmål nærmere sin løsning. Komiteen vil understreke at dette er et av de alvorligste økonomiske og politiske problemer som det europeiske samarbeid vil stå overfor i de kommende år.» Så langt er det praktisk talt uforandret, bortsett fra at jeg har brukt et direkte sitat fra konvensjonsteksten. Men så kommer det noe som er føyet til:

«I proposisjonens utredning om industriens stilling og utsikter ved inntreden i et europeisk frihandelsområde sies det: «Utredningen er knyttet til selve EFTA-planen slik den er utformet i den foreliggende konvensjonstekst. En har således ikke funnet å gå inn på den markedssituasjon som ville oppstå om det på et senere tidspunkt skulle finne sted en assosiasjon mellom Frihandelsområdet og Det Europeiske Økonomiske Fellesskap.» Slik som situasjonen ligger an, anser komiteen det ønskelig at man tar fatt på utredningen av denne markedssituasjon snarest mulig. Komiteen har merket seg at handelsministeren i et foredrag i Oslo Handelsstands Forening den 28. januar 1960 blant annet uttalte at han trodde det kunne bli vanskelig å få til en europeisk løsning på basis av det opplegg for et frihandelsområde som ble diskutert i Maudling-komiteen i Paris. Noen oppmyking i standpunktene med hensyn til tollharmonisering, i alle fall for visse varegrupper, handelspolitisk samarbeid m.v., må antakelig til hvis man skal finne en løsning.»

Og så kommer denne setningen:

«Komiteen vil også understreke at EFTA-avtalen er lagt slik opp at den skulle være i samsvar med Generalavtalen om tolltariffer og handel (GATT).»

Jeg har satt inn det sitatet fra handelsministerens foredrag i Oslo Handelsstands Forening for likesom å understreke at man må orientere tankegangen i den retningen, og at det derfor er en ytterligere begrunnelse for at den markedssituasjon som vil oppstå ved en slags assosiasjon mellom frihandelsområdet og Det europeiske økonomiske fellesskap bør komme i stand.

Så går det videre til side 8 i innstillingen, som er den siste siden. Der beholdes det som står, men så kommer da til slutt:

«Komiteen er oppmerksom på, som det redegjøres for i proposisjonen, at Regjeringen under forhandlingene har samarbeidet med et utvalg hvor foruten de interesserte departementer en lang rekke av de viktigste organisasjoner i nærings- og arbeidslivet har vært representert. Som vedlegg 5 til proposisjonen følger uttalelser fra Norges Rederforbund, Norges Eksportråd, Norges Industriforbund, Norges Håndverkerforbund, Landbrukets Sentralforbund, Landsorganisasjonen i Norge, Norges Handelsstands Forbund, Norges Kooperative Landsforening og Norske Forsikringsselskapers Forbund. Komiteen har merket seg at enkelte av disse organisasjoner går positivt inn for tilslutning til EFTA og at ingen uttaler seg mot Norges tilslutning.

Handelsministeren har også hele tiden holdt Stortingets utvidede utenriks- og konstitusjonskomite orientert om utviklingen i forhandlingssituasjonen, og han har også gitt redegjørelser i Stortinget. Komiteen finner det derfor på det nåværende tidspunkt av liten praktisk verdi å reise spørsmålet om Norge skal bli stående utenfor EFTA.

Komiteen er klar over, som det også er gjort oppmerksom på i nasjonalbudsjettet, at tilslutning til frihandelsområdet vil føre til en strukturell omlegging av næringslivet som stiller større krav både til næringslivet og til staten. Komiteen er også klar over at dette må influere på den økonomiske politikk. De spørsmål som reiser seg i denne sammenheng, ble drøftet under finansdebatten, og vil sikkert prege behandlingen av finansielle og økonomiske spørsmål i tida framover. Komiteen finner imidlertid ikke grunn til å gå inn på disse spørsmål i denne innstillingen, som i første rekke gjelder spørsmålet om Norges tilslutning til Frihandelsforbundet.»
Så kommer det som sto i det gamle utkastet:

«Komiteen vil også understreke at Norges tilslutning til EFTA vil skape større muligheter for norsk eksport. Videre vil den peke på at hensikten med opprettelsen av EFTA også er å gjøre det lettere for de syv landene å vareta sine interesser under eventuelle forhandlinger om et økt samarbeid med de øvrige europeiske land. Komiteen vil derfor tilrå at Norge slutter seg til EFTA.»

Er det noen som har merknader til disse foreslåtte endringer?

Borten: Jeg vil gjerne spørre dem som står for fraksjonsmerkningen, om det som nå er tatt inn, gir foranledning til noen forandring av fraksjonsmerkningen, eller om den blir stående uforandret. Jeg vil også gjerne spørre hvilke medlemmer som i tilfelle står bak den.

Erling Petersen: Jeg ser at den første 1 ½ side av dette er tenkt å gå inn på side 2 i det gamle utkastet, hvor også fraksjonen er med. Med denne tilleggsbemerkning vil det jo bli nødvendig med visse redaksjonelle endringer i fraksjonsinnstillingen for å tilpasse den. Men dette tillegget til side 8 endrer ikke på den vesentlige karakter av det som kommer etter side 5, sånn at det fremdeles blir behov for den spesialuttalelsen.

Formannen: Skal vi da gjøre det på den måten at vi avbryter møtet den tid som er nødvendig for at mindretallet kan foreta de omredigeringer som skulle være nødvendige?

Ingvaldsen: Hvis vi kunne få tid til å kike på det, ville det være greit.

Erling Petersen: Skal vi si at vi fortsetter kl. 11.30?

Formannen: Det skal være et annet møte kl. 12, hvor jeg og noen andre skal være. Skal vi si kl. 11?

Erling Petersen: Kunne vi si kl. 11.15, så får vi en time.

Formannen: Da må vi forsøke å gjøre det til det avsluttende møte.

Møtet hevet kl. 10.15.

Møtet ble satt igjen kl. 11.15.

Til stede var: De samme som ved møtets åpning, med unntagelse av Henrik Svensen, Hegna og Klippenvåg.

Formannen: Jeg gir med en gang ordet til hr. Erling Petersen.

Erling Petersen: Vi har ikke noe imot det som kommer inn på side 2, og det vil da si at vi er samlet komite helt til vi kommer til side 5 i innstillingen. Der hvor det står: «Komiteen må også her innskrenke seg til å beskjefte seg med noen hovedpunkter», vil det da nå måtte stå «Komiteens flertall» – med oppregning av navnene – «må også her ...» osv., og så kommer en ny setning inn der: «Komiteens medlemmer» – alle fire fra Høyre – «viser til sin særuttalelse nedenfor». Og så blir det komiteens flertall derfra og ut. Da vil vår særuttalelse komme på side 3 i det stensilerte forslag vi fikk i dag, foran «Komiteen innstiller til Stortinget å fatte slikt ...»

Vi har foretatt noen strykninger i utkastet. Overskriften går selvsagt ut. I første avsnitt blir de siste linjene noe omgruppert, og ordet «misvisende» i nest siste linje går ut og erstattes med «ikke dekkende», slik at det kommer til å lyde:

«Disse medlemmer mener imidlertid at avsnittet «Sannsynlige virkninger av Frihandelsforbundet for Norges vedkommende», som stort sett er et konsentrat av proposisjonen, ved å undervurdere karakteren av den omstilling som kan bli nødvendig, ikke gir et dekkende bilde av de faktiske forhold.»

Så er det nederst på siden. Der utgår alt fra nest siste gang der står «Disse medlemmer», slik at de siste ordene på siden blir «en positiv avgjørelse.» Så går første avsnitt på side 2 ut, og i neste avsnitt strykes i første linje ordene «i denne forbindelse» og «også», slik at det lyder: «Disse medlemmer vil peke på at i avtalen ...» osv. Det var det hele.

Formannen: Utmerket. Da skulle altså innstillingen for så vidt være klar. Det er bare ett problem som nå står igjen, som en rekke av komiteens medlemmer har pekt på overfor meg. Vi har hverken i går eller i dag hatt noen representant for Kristelig Folkeparti til stede her i komiteen. Det er derfor spørsmål om man kunne ta et møte i morgen kl. 10 – eller kanskje senere, f.eks. kl. 11 hvis hr. Wikborg da er

kommet tilbake fra sin reise. Kanskje hr. Hønsvald er orientert om hvorvidt hr. Wikborg vil være kommet tilbake til i morgen?

Hønsvald: Ja, han skulle reise der nede fra i dag morges, så vidt jeg har forstått – hvis han ikke har noe privat for seg. Men han kommer ikke hjem på formiddagen i dag i all fall.

Formannen: Vi får kanskje da underrette ham om at vi tar et møte i morgen kl. 10, som da skulle kunne bli ganske kort.

Hønsvald: Det er vel en litt usedvanlig fremgangsmåte. Når et av komiteens medlemmer ikke har hatt anledning til å delta i hele komiteens arbeid med en sak, pleier han i alminnelighet å få adgang til å slutte seg til et av de forslagene som foreligger, etter at han har fått lest igjennom det hele. Kunne man ikke innskrenke seg til å la hr. Wikborg få en avskrift av det som foreligger, og så spørre ham om han vil delta i mindretallets premisser, f.eks., eller om han slutter seg til flertallets?

Formannen: Jo, det kan man for så vidt godt gjøre. Det eneste er at hvis det skulle være noe å si fra hans side, så burde jo komiteen underrettes om det.

Ingvaldsen: Er det nødvendig med et møte til? Kan ikke hr. Wikborg få et eksemplar av det nye som foreligger, og etter gjennomlesning slutte seg til det ene eller det andre av det som er ferdig? Da er det bare nødvendig å ha komitemøte hvis han ikke slutter seg til det ene eller det andre.

Formannen: Vel, la oss ta risikoen på det. Hvis det skulle vise seg nødvendig å ha et møte i komiteen, vil det da bli sendt rundt innkallelse til møte her i morgen – la oss si kl. 12, for å være på den sikre siden.

Så er det én ting til. Jeg har snakket med statsråd Skaug, som gjerne vil komme hit fredag kl. 10 for å redegjøre for det siste møtet i Wien og hvordan hele forhandlingssituasjonen mellom De seks og De sju ligger an – noe som jeg synes er av nokså stor betydning for de medlemmer som skal delta i debatten i Stortinget om Frihandelsforbundet. Det vil bli sendt ut innkallelse til møte her i komiteen fredag kl. 10.

Erling Petersen: Er det helt klart når denne innstillingen blir debattert i Stortinget?

Formannen: Det er meningen at det skal være tirsdag i neste uke, altså den 22. mars.

Møtet hevet kl. 11.30.